

กัญชา...ผู้ร้ายหรือวีรบุรุษ

กัญชา เป็นพืชมีดอกในตระกูล Cannabidaceae ชื่อวิทยาศาสตร์ คือ *Cannabis sativa L.* จัดเป็นพืชสมุนไพรที่มีถิ่นกำเนิดในทวีปเอเชีย ต่อมามีการกระจายพันธุ์ไปปลูกเกือบทั่วโลกและยังมีการปลูกในหลายประเทศ รวมทั้งในยุโรป อเมริกาและแอฟริกา โดยในประเทศไทยปลูกมากตามแนวเขาในเขตภาคเหนือ ถึงแม้จะมีการนำกัญชามาใช้เป็นยาตั้งแต่สมัยโบราณมากกว่า 3,000 ปี แต่ปัจจุบันกัญชาก็ยังจัดเป็นยาเสพติดให้โทษ และการใช้กัญชายังถือเป็นสิ่งผิดกฎหมายในเกือบทุกประเทศ ในประเทศไทยเองกัญชาจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แต่ด้วยสารสำคัญที่มีในกัญชามีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาหลายด้าน ปัจจุบันหลายประเทศในยุโรป แคนาดา และหลายมลรัฐของสหรัฐอเมริกาจึงได้ออกกฎหมายที่อนุญาตให้ใช้กัญชาได้โดยไม่ผิดกฎหมาย โดยแคลิฟอร์เนียเป็นมลรัฐล่าสุดที่เพิ่งประกาศให้มีการซื้อขายกัญชาได้เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2561

สารสำคัญที่พบในกัญชามีมากกว่า 400 ชนิด สารสำคัญคือสารในกลุ่มแคนนาบินอยด์ (cannabinoids) ซึ่งพบมากกว่า 100 ชนิด โดยสารหลักสำคัญที่พบในกลุ่มนี้และมีผลต่อจิตประสาทมี 2 ชนิด คือ เตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol : THC) และแคนนาไบไดออล (cannabidiol : CBD) จากรายงานการสรุปผลการประชุมวิชาการ เรื่อง การวิจัยและพัฒนาสารสกัดกัญชาและกัญชงทางการแพทย์เพื่อการพัฒนาประเทศ เมื่อวันที่ 8 - 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 ณ โรงแรมรามามาการ์เด็นส์ กรุงเทพมหานคร ได้นำเสนอผลการศึกษาในระดับพรีคลินิกพบว่า สารในกลุ่ม cannabinoids มีฤทธิ์สำคัญในการต้านมะเร็ง สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งหลายชนิด มีฤทธิ์แก้ปวด กำจัดความกระวนกระวายและทำให้อ่อนหลับ นอกจากนี้ยังมีฤทธิ์ยับยั้ง กระตุ้น และปรับภาวะสมดุลของระบบประสาทฮอริโมน ภูมิคุ้มกันและระบบอื่นของร่างกาย มีประโยชน์ต่อผู้ป่วยโรคสมองเสื่อม รักษาอาการเกร็งกล้ามเนื้อแบบ spastic รักษาโรคลมชักในเด็ก รักษาอาการคลื่นไส้ อาเจียนและความไม่ย่อยอาหารในผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับยาเคมีบำบัด รักษาอาการไม่ย่อยอาหารในผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งกลุ่มโรคที่กล่าวมาเป็นปัญหาด้านสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย ในประเทศอังกฤษมีการนำกัญชามาสกัดเพื่อผลิตเป็นส่วนผสมของยาที่ใช้ในการรักษาโรคปลอกประสาทแข็ง (multiple sclerosis) ซึ่งเป็นยาที่เป็นที่ยอมรับให้ใช้ทางการแพทย์ใน 24 ประเทศของโลก นอกจากนี้ยังมีการนำสารสกัดจากกัญชามาใช้ในการบำบัดรักษาอาการจิตเวชและระบบประสาทอีกด้วย

นอกจากประโยชน์ข้างต้น ปัจจุบันยังมีการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับสารที่ค้นพบในกัญชาและประโยชน์ในการรักษาที่ยังอยู่ในระหว่างการศึกษาและวิจัย เช่น ศึกษาการใช้สาร THC เพื่อรักษาภาวะหดเกร็งและความเจ็บปวดในโรคสมาธิสั้น อาการเครียดหลังจากเหตุการณ์สะเทือนใจ และอาการนอนไม่หลับ ความวิตกกังวล และการควบคุมอารมณ์ จะเห็นได้ว่าประโยชน์ของกัญชามีมากมาย แต่การใช้กัญชาก็อาจมีความเสี่ยงต่อสุขภาพ อาทิเช่น มีผลต่อระบบทางเดินหายใจ การสูบกัญชาต่อเนื่องจะก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบทางเดินหายใจ ไอเรื้อรัง หลอดลมอักเสบ และอาจส่งผลให้เป็นมะเร็ง มีผลต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด โดยกัญชาจะไปเพิ่มอัตราการเต้นของหัวใจ เกิดโรคหลอดเลือดสมอง (stroke) และภาวะกล้ามเนื้อหัวใจตายฉับพลัน มีผลต่อหัวใจปัญญา ทำให้สมาธิสั้น มีความจำช่วงสั้น มีผลต่อการรับรู้เวลาและการคิดเลขในใจเมื่อมีการใช้กัญชาเป็นระยะเวลานาน ๆ มีผลต่อความผิดปกติของจิต ทำให้ความคิด อารมณ์หรือพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปและการใช้กัญชาเป็นระยะเวลานาน ๆ จะทำให้เกิดการติดยา นำไปสู่การเสพยาเสพติดที่ผิดกฎหมายตัวอื่น ๆ ตามมา เช่น แอมเฟตามีน หรือเฮโรอีน โดยพบว่าส่วนใหญ่ผู้ที่เสพยาเสพติดที่ผิดกฎหมายตัวอื่นมักเริ่มจากการเสพกัญชาเป็นตัวแรก

ปัจจุบันกัญชาถือเป็นพืชที่กำลังอยู่ในกระแสและเป็นที่น่าสนใจของสาธารณชน เพราะมีงานวิจัยหลายผลงานที่กล่าวถึงประโยชน์ของสารที่อยู่ในกัญชาซึ่งสามารถใช้ทดแทนยาแผนปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามหากนำกัญชามาใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมหรือใช้ในทางที่ผิดก็ย่อมเกิดผลกระทบทางลบเช่นกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานหลักในการประสานและบูรณาการหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต กรมวิชาการเกษตร และสถาบันการศึกษา เพื่อร่วมมือกันพัฒนาให้สามารถนำประโยชน์จากกัญชามาใช้ได้อย่างเต็มที่และเกิดประสิทธิวิาพมากที่สุด

สุปราการ ภัคดีงาม

7 มิถุนายน 2562

เอกสารอ้างอิง

วีรยา ถาอุปชิต และนุศราพร เกษสมบูรณ์. (2560). การใช้กัญชาทางการแพทย์. วารสารเภสัชศาสตร์อีสาน, ปีที่ 13 ฉบับพิเศษ มกราคม-มีนาคม 2560.

บังอร ศรีพานิชกุลชัย. (2561). การวิจัยและพัฒนาสารสกัดกัญชาและกัญชงทางการแพทย์. รายงานการสรุปผลการประชุมวิชาการ , องค์การเภสัชกรรมและภาคีเครือข่าย.

ชาญชัย เอื้อชัยกุล. (ม.ป.ป.). พืชกัญชา : ประโยชน์ โทษและข้อเสนอการพัฒนากัญชากัญชง. วันที่เข้าถึงข้อมูล 7 มิถุนายน 2562 , เข้าถึงได้จาก [http://www.บทความ%20กัญชากับการพัฒนา_update%208%20Nov%20\(1\).pdf](http://www.บทความ%20กัญชากับการพัฒนา_update%208%20Nov%20(1).pdf)

ประภัสสร ทิพย์รัตน์. (ม.ป.ป.). พืชกัญชา : ความรู้ทั่วไปและการตรวจสอบสารสำคัญ. วันที่เข้าถึงข้อมูล 7 มิถุนายน 2562 , เข้าถึงได้จาก <https://www.oncb.go.th/ncsmi/cannabis4/พืชกัญชา%20%20ความรู้ทั่วไปและการตรวจสอบ..pdf>.